

Tillgänglig fiskeplats

För att en fiskeplats ska vara tillgänglig måste hela kedjan från att förbereda sig inför besöket till att komma hem igen upplevas som tillgänglig. Därför beskrivs här alla delar av besöket i kronologisk ordning och de anpassningar som behöver göras för att hela besöket ska vara tillgängligt. Om alla delar av besöket ska göras tillgängligt enligt kostens alla regler kan det vara alltför kostsamt för många fiskevårdsområdesföreningar. Det förespråkas därför en dialog med Funktionsrätt i Jönköping om vilka anpassningar som är viktigast att göra och hur man kan göra för att det ska bli så bra och så kostnadseffektivt som möjligt. Kontaktuppgifter återfinns på f.jonkopingslan.se.

Att planera sitt besök: webb och broschyrer

Vad som är tillräckligt tillgängligt är en personlig fråga och det som är en stimulerande utmaning för en person kan vara ett oöverstigligt hinder för en annan. För att inte bli besviken måste en besökare i förväg kunna få all information som personen behöver för att bedöma om fiskeplatsen är tillgänglig utifrån de egna kraven och förutsättningarna. Tänk på att det kan vara stor skillnad mellan vad som är tillgängligt för en OS-medaljör i rullstolsmarathon och en rullstolsburen person som inte är elittränad!

Det är därför viktigt att på en hemsida (eller i en informationsbroschyr) ha med mått och lutningar på parkeringsplatser, ramper, bryggor, grindar, dörrar och toaletter. Den som ringer och frågar efter sådan information måste också kunna få veta allt per telefon - tänk därför på att också fiskekortsförsäljare ska kunna svara på frågor om tillgänglighet, även vad gäller lutningar på parkeringsplats och mått på dörröppningar, med mera. På webben kan det vara bra att redovisa ja/nej-svaren från checklistorna som här finns föreslagna för de olika anordningarna, men ta då också med eventuella avsteg från checklistorna; ange till exempel inte bara att parkeringsytan har ett "nej" på minimimåtten, utan skriv då också att bredden till exempel "bara är 3 meter".

Drönarfilmer eller filmade "promenader" kan vara ett sätt för en besökare att förbereda sig och för att ta reda på om en stig uppfyller de krav på tillgänglighet som besökaren efterfrågar.

Tänk på att bilder och filmer på webben också behöver vara syntolkad och textad för att vara fullt tillgänglig för alla.

Checklista för webbinformation och foldrar

	Ja	Nej	Anmärkning
Är informationen korrekt?			
Är informationen aktuell?			Skriv gärna vilket datum all information senast är kontrollerad, så blir det lättare för en blivande besökare att bedöma om något kan ha hänt sedan dess.
Finns karta med parkering, toalett, stigar, brygga, etcetera utritade?			
Finns det GPS-koordinater till parkeringen?			

Har parkeringen ett namn eller en adress och är dessa anmälda ihop med GPS-koordinater till beställningscentralen för serviceresor ("färdtjänst")?			Kontakta beställningscentralen hos Regionen om namn och koordinater för målpunkten (parkeringen).
Finns det en vägbeskrivning i textform?			
Finns det information om vad som gäller när det rör fiskeregler, möjlighet att elda, rasta, ta sig runt och gå på toaletten?			
Finns det information om de största lutningarna på parkeringsplats, stigar, ramper och bryggor?			
Finns det information om ifall parkeringsplatsen har en särskilt anvisad ruta för handikappfordon, där det inte är tillåtet för andra att parkera?			
Finns det information om mått och utformning på toaletten?			
Finns det information om ifall det går att vänta på färdtjänsten under ett tak (regn-/vindsydd)?			
Finns det (vid behov) information på "lätt svenska" och på andra språk?			
Finns det telefonnummer till någon som kan svara på detaljerade frågor om tillgängligheten?			

Att ta sig dit och hem

Det är viktigt med bra vägvisning (vägskyltning) både till och från fiskeplatsens parkering eller entré, så att både privatbilister och färdtjänst kan hitta - både dit och hem igen.

För att serviceresor ("färdtjänst") ska kunna hitta till platsen behöver deras beställningscentral ha en adress eller ett namn med koordinater i sitt register. Ta kontakt med dem om ni vill kunna erbjuda möjlighet att ta färdtjänst till fiskeplatsen! Färdtjänstfordon är ofta större än vanliga personbilar. Om fiskeplatsen ska kunna nås med serviceresor är det därför också viktigt att det är tillräckligt röjt i höjd och bredd längs tillfartsvägen.

Tänk på att skyltning från allmän väg endast får göras av Trafikverket och att den som beställer skyltning får betala Trafikverkets kostnad (vilket kan handla om över 10 000 kronor - så se till att kolla kostnaden i förväg).

Skyltning längs enskild väg behöver bestämmas ihop med väghållaren.

Att parkera

Den som använder rullstol behöver gott om plats vid sidan av bilen för att kunna ta sig mellan bilen och rullstolen. Därför är så kallade handikapparkeringar mycket bredare än vanliga parkeringsrutor. Parkeringsytan får inte heller luta för mycket (det blir väldigt besvärligt om rullstolen plötsligt ger sig av ner mot bryggan eller ut i terrängen på egen hand!).

Ett tips: Det finns appar till smarta telefoner som kan användas som lutningsmätare. Lägg en bräda längs med parkeringsytan, håll telefonen mot brädan och avläs lutningen. (Med hjälp av brädan är det också lätt att bedöma om det finns för djupa gropar någonstans!)

Det bästa är att märka ut och reservera en del av parkeringen som handikapparkering, med en "rullstolsskylt" som betyder att endast personer med särskilt tillstånd får parkera där. Men detta får bedömas från fall till fall - i praktiken är det kanske inte så stor konkurrens om parkeringsplatserna. Tänk bara på att det kan bli väldigt besvärligt för en rullstolsburen person som kommer tillbaka till parkeringen och upptäcker att någon parkerat så nära förarsidan att det inte går att få plats att öppna dörren och ta sig in i bilen från rullstolen!

Den som behöver sitta och vänta på att färdtjänsten ska komma och hämta vill gärna kunna sitta skyddad för vinden och under ett tak. Kanske går det att kombinera detta med en takförsedd grill- eller rastplats för alla besökare?

Tänk på att parkeringsplatsen kan behöva bygglov och strandskyddsdispens från kommunen - kontrollera med dem innan anläggningsarbetet påbörjas!

Checklista för parkeringsplats

	Ja	Nej	Anmärkning
Finns det en särskilt anvisad ruta för handikappfordon, där det inte är tillåtet för andra att parkera?			
Är parkeringsrutan för handikappfordon minst 5 meter lång och 5 meter bred?			4 meters bredd räcker om det är flera parkeringsplatser bredvid varandra. Lämplig bredd på en "vanlig" parkeringsyta för en personbil är 2,5 meter.
Är parkeringsytan hårdgjord?			Som hårdgjord menas asfalterad, försedd med packad bergkross/stenmjöl (0-18 mm) eller liknande.
Är parkeringsytan jämn?			Som jämn menas att det inte finns gropar som är djupare än 2 centimeter eller sten och rötter som bryter upp genom underlaget.
Är parkeringsytan plan?			Som plan menas att maximal lutning i någon riktning är 2 % (motsvarar en lutning på 1,15 grader eller 2 cm höjdskillnad per meter).
Finns det belysning?			Belysning är inget krav, men om det finns är det ofta uppskattat, speciellt om den ger ett jämnt ljus där man inte blir bländad.
Finns det väderskydd i anslutning till parkeringsplats för personer med rullstol och rullator?			

Att kunna veta vad som gäller

Hur långt är det ner till bryggan? Finns det en toalett någonstans? Går det att hyra båt och finns det en handikappanpassad brygga för att komma ner i en båt? Finns det minimimått eller fredningstider för olika arter att ta hänsyn till? Det kan vara bra att ha en informationstavla vid parkeringen, där den viktigaste informationen om vad som gäller finns samlad. Om det finns möjlighet att komma ut med båt kan det kanske också vara intressant med en karta över fiskeplatsen, med djupangivelser och namn på olika uddar och öar. Kanske är det fågel- eller sälskyddsområden någonstans, och vilka datum gäller för tillträdesförbudet i så fall? Vem kan man kontakta för att få mer information per telefon? För den som inte är så van fiskare kan det också vara trevligt med bilder och namn på de olika arter fiskar som man kan få.

Läs gärna mer om hur informationstavlorna kan utformas i Naturvårdsverkets skrift *Att skylta skyddad natur - en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet*. Boken finns att ladda ner gratis från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/1200/91-620-1233-9/>

Checklista för informationstavla

	Ja	Nej	Anmärkning
Är informationen skriven så att den är lätt att förstå också för den som har svårt att läsa "kanslisvenska"?			
Är informationen aktuell och korrekt?			
Finns det behov av information på flera språk och är det tillgodosett i så fall?			Ta gärna med latinska namn också om det finns bilder på olika arter - det gör det enklare för personer som inte kan svenska.
Är det bra kontrast på text, bilder och kartor?			Tänk på att skyltningen inte ska innehålla betydelsebärande färgkombinationer som är svåra att uppfatta för den som är färgblind, t.ex. röd/grön, orange/brun eller blå/grön. Text ska inte skrivas ut på bilder då det syns dåligt, utan behöver finnas på en enfärgad bakgrund.
Finns det information om hur mycket stigar, ramper och bryggor lutar?			
Finns det information som beskriver tillgängligheten i övrigt?			Till exempel om det finns toalett eller rullstolsanpassade rastplatser som man inte ser från parkeringen. Skriv gärna ut hur bred dörröppningen till en eventuell toalett är.
Finns det aktuella telefonnummer att ringa för den som behöver veta mer?			
Visar kartan "du är här"?			
Är marken plan och hårdgjord ända in under skylten, så att det går att köra med rullstol ända fram utan att man riskerar att köra över en kant?			Ytan behöver vara cirka 1,5 x 1,5 meter för att rymma en rullstol.

Om det är en upprätt stående informationstavla: Är tavlans centrum placerad cirka 140 centimeter ovan mark?			
Om det är en liggande/vinklad informationstavla ("lutande bord"): Är ovansidan placerad maximalt 100 centimeter ovan mark?			Se detaljer för mått och utformning i Naturvårdsverkets publikation "Friluftsanordningar – en vägledning för planering och förvaltning".

Generella tips om anordningar vid fiskeplatsen

Det är givetvis viktigt att de anordningar som finns vid fiskeplatsen är hela och rena, både för trevnaden och för säkerheten. Funktion och säkerhet behöver därför kontrolleras regelbundet, och ju större risk det är för olyckor ifall något är trasigt, desto oftare behöver funktionen kontrolleras av den som ansvarar för anläggningen. Det är också viktigt att tänka på att konstruera till exempel räcken så att inte barn kan klättra farligt på dem eller fastna med huvuden mellan spjalorna. Läs gärna mer om hur olika anordningar kan byggas i Naturvårdsverkets skrift *Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning*. Där finns också bra skisser på olika anordningar att sätta i händerna på den som ska bygga! Boken finns att ladda ner gratis från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/1200/91-620-1257-6/>

En känslig punkt är anslutningar mellan till exempel en grusad led och en ramp eller ett trädäck. På sådana platser är det lätt att gruset med tiden eroderar så att det blir en för hög kant som är svår att passera med rullstol. Maximal höjdskillnad får där vara 2 centimeter, och det är viktigt att kontrollera och åtgärda detta med jämna mellanrum. Avsluta gärna en ramp ner i grus med ett ställbleck i samma lutning som skjuts ner den sista biten i gruset. Titta gärna på bilden på sidan 83 i *Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning*.

Tänk på att bryggor, parkeringsplatser, vindskydd och andra anordningar kan behöva bygglov och strandskyddsdispens från kommunen - kontrollera med dem innan anläggningsarbetet påbörjas! En toalett behöver också kommunens tillstånd för avloppsanläggning, även om det bara är en mulltoalett.

Att gå på toaletten

Den som sitter i rullstol har ofta behov av att kunna gå på toaletten snabbt och enkelt. Många behöver även kunna hantera en stomipåse på ett avskilt ställe. Av den anledningen är tillgång till en toalett ofta avgörande för om personen ska våga sig ut i naturen, och en fullt tillgänglig fiskeplats behöver därför ha en toalett. Det är dock mycket att tänka på för att en toalett ska anses som tillgänglig för personer i rullstol. Alla detaljer finns angivna i en separat teknisk beskrivning - använd gärna den som instruktion till snickaren!

Följande checklista är en sammanfattning av de viktigaste måtten och kraven på en rullstolsanpassad toalett.

	Ja	Nej	Anmärkning
Är den invändiga golvytan minst 2,2 x 2,2 meter?			

Finns det belysning eller bra ljusinsläpp genom ett fönster eller genomskinligt tak?			
Finns det upp/nerfällbara armstöd på båda sidor av toastolen?			
Finns det toalettpapper inom räckhåll, utan ansträngning från toastolen?			Toalettpapper behöver vara logiskt placerat, inte på väggen bakom toalettstolen t.ex.
Finns det en rejäl klädkrok placerad maximalt 120 centimeter ovan golv?			
Finns det en hylla på toaletten?			Hyllan är viktig för att till exempel kunna hantera en stomipåse eller annan medicinsk utrustning.
Är dörröppningens bredd (när dörren är uppställd 90 grader) minst 90 centimeter?			Tänk på att dörrens tjocklek påverkar
Är tröskeln maximalt 2 centimeter hög?			
Finns det, utanför dörren, ett hårdgjort vilplan som är helt plant och som sträcker sig minst 2 meter ut från dörrväggen och minst 1 meter åt sidan från dörren?			Kan utformas som ett trädäck eller annars som hårdgjord yta - se beskrivning på "hårdgjord" under parkering.
Är anslutningar mellan mark och vilplan så konstruerade att det inte finns höjdskillnader på mer än 2 centimeter?			
Är dörren försedd med ett draghandtag på insidan så att den lätt kan dras igen inifrån?			

Här finns ytterligare beskrivning om hur en toalett utformas för att vara tillgänglighetsanpassad: [Toalett teknisk beskrivning.docx](#)

Att ta sig runt: ramper och stigar

Vägen mellan parkering, rastplats, brygga och toalett måste vara bred, jämn, hårdgjord och inte för brant. Beroende på vilka mark- och terrängförhållanden som råder kan olika lösningar vara lämpliga. Ofta handlar det om att kombinera hårdgjorda stigar av packat grus med olika trä- eller metallramper. Bra skisser, konstruktionsförslag och bilder som beskriver maximala lutningar och rekommenderade bredder finns på sidorna 70-76 i *Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning*. Tänk åter igen på att det inte får bli "trösklar" på mer än 2 centimeter mellan grus och ramp!

Checklista för ramper och stigar

	Ja	Nej	Anmärkning
--	----	-----	------------

Kan man ta sig hela vägen utan att hindras av färister, staket, grindar, breda springor eller annat som ej kan passeras av rullstol?			Ett rullstolshjul fastnar lätt om det någonstans finns springor som är över 13 millimeter. Tänk på att trä sväller och krymper vid olika fuktighet.
Är bredden på stigen/rampen minst 1,8 meter?			Om bredden är mindre än 1,8 meter måste det finnas mötesplatser som är minst 2 meter breda inom synhåll från varandra och på maximalt 50 meters avstånd från varandra.
Är markytan hårdgjord?			Som hårdgjord menas asfalterad, försedd med packad bergkross/stenmjöl (0-18 mm) eller liknande.
Är ytan jämn?			Som jämn menas att det inte finns gropar med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är anslutning mot anslutande mark eller ramp jämn?			Som jämn menas att det inte finns kanter med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är rampen konstruerad med tvärgående plankor?			<p>Tvärgående plankor är att föredra eftersom det ger möjlighet till cirka 1 cm breda mellanrum där vatten kan rinna av och ytan blir då inte heller lika hal. Med längsgående plankor riskerar man att få en mycket halare yta och dessutom blir rampen då ”spårig” att färdas på med hjul. Tvärgående plankor är även bättre för personer med synnedsättning.</p> <p>För att minska halkrisken ytterligare kan rampen förses med så kallat reveteringsnät - men tänk då på att vända nätet så att de uppåt liggande trådraderna ligger tvärs över rampen, inte längs med.</p>
Är lutningen i sidled maximalt 2 %?			2 % motsvarar en lutning på 1,15 grader eller 2 cm höjdskillnad per meter.

Är lutningen i längsled maximalt 5 %?		<p>5 % motsvarar en höjdskillnad på max 1 meter per 20 meter, eller 5 centimeter per meter.</p> <p>Mycket korta sträckor (maximalt 6 meter) kan det vara acceptabelt med en lutning i längsled på maximalt 8 % (motsvarar 8 centimeter höjdskillnad per meter), men då måste det finnas helt horisontella vilplan både ovanför och nedanför det brantare partiet. Se sidan 76 i <i>Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning</i>.</p> <p>2 meter långa vilplan måste finnas för varje 0,5 höjdmeter.</p>
Finns det räcken?		<p>Räcke ska finnas på bryggor, broar och andra ställen där höga fall måste förhindras.</p> <p>Tänk på att räcken inte får vara möjliga för barn att klättra på.</p>
Finns det avåkningsskydd?		<p>Avåkningsskydd ska vara minst 4 centimeter högt och finnas både längs ramper och mot slänter längs grusade stigar.</p> <p>Avåkningsskydd av typen ”sarg” bör av praktiska skäl placeras med några centimeters distans från marken/underlaget så att löv mm kan sopas bort under sargen.</p>

Att få napp: bryggan

Hjärtat av fiskeplatsen är givetvis där det nappar! En tillgänglig brygga behöver inte vara komplicerad, men det finns också exempel på fina bryggor med allehanda finesser. En enkel fiskebrygga finns avbildad på sidan 78 i *Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning*. En annan bild finns på sidan 150 i *Tillgängliga natur- och kulturområden - En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer*. Den som har större resurser (till exempel genom LONA-bidrag) kan satsa på en arkitektritad konstruktion.

Andra exempel på tillgängliga bryggor finns att hitta på webben, till exempel från Skellefteå kommun:

<https://www.skelleftea.se/upplev/friluftsliv/tillgangligt-friluftsliv/fiska-i-aby-aly>

<https://www.skelleftea.se/upplev/friluftsliv/tillgangligt-friluftsliv/fiska-ostra-vitbergstjarnen>

<https://www.skelleftea.se/upplev/friluftsliv/tillgangligt-friluftsliv/fiska-pa-rovon>

Checklista för brygga

	Ja	Nej	Anmärkning
Är ytan på bryggan minst 4 x 4 meter?			
Är ytan jämn?			Som jämn menas att det inte finns gropar eller kanter med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är anslutning mot anslutande mark eller ramp jämn?			Som jämn menas att det inte finns kanter med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är lutningen i någon ledd maximalt 2 %?			2 % motsvarar en lutning på 1,15 grader eller 2 cm höjdskillnad per meter.
Finns det räcken?			Räcke ska finnas på bryggor, broar och andra ställen där höga fall måste förhindras. Räcket ska vara så lågt att man kan vila armarna mot det, cirka 75-90 centimeter ovan golv. Tänk på att räcken inte får vara möjliga för barn att klättra på, ramla igenom eller fastna i.
Kan man röra sig över hela ytan utan att hindras av breda springor eller annat som ej kan passeras av rullstol?			Ett rullstolshjul fastnar lätt om det någonstans finns springor som är över 13 millimeter.
Finns det ett område på cirka 10 meter runt bryggan, som är fritt från vass och annat, så att krokar och rev inte kan fastna?			
Är avståndet till vattenytan maximalt 40 centimeter över sommarens medelvattenyta?			Fiskebryggor bör byggas så att avståndet till vattenytan är så litet som möjligt. Bryggan behöver gå ut över vattenytan.
Finns det möjlighet att fiska sittande på bänk?			Bänk underlättar för personer som inte orkar stå längre tid. Är bänken flyttbar, om man använder egna hjälpmedel, eller finns det flera tänkta platser på bryggan, med variation- bänk, utan bänk?

Finns det bänkbord med plats för minst två personer i rullstol?			Det är viktigt att kunna rasta och äta matsäck utan att behöva ta sig långt från bryggan. För mått på bänkbord: se checklista för rastplats.
Vid behov: finns det skylt som uppmanar att inte dyka från bryggan?			Tänk på att bryggor kan locka till bad.
Har anslutande ramp en maximal lutning på 5 %?			Detta måste särskilt uppmärksammas om bryggan flyter och därmed kan orsaka kraftigare lutning vid låga vattenstånd.

Att äta matsäck och ta hand om fångsten

I anslutning till fiskeplatsen vill man kunna vila, rensa fisk och fika. Kanske vill man också göra upp en eld för att koka kaffe och grilla fisk (eller korv ifall fångstlyckan uteblir).

Checklista för rastplats

	Ja	Nej	Anmärkning
Är bänkbord konstruerade så att det finns plats för två personer i rullstol att sitta vid bordet?			Ett sätt att lösa detta är att ändarna på rastbord sticker ut minst 50 centimeter utanför bordsben och har en fri höjd undertill på minst 75 centimeter. Något enstaka bord vid en större anläggning kan vara konstruerat så att ena långsidan kan användas av person med rullstol så att man kan sitta tillsammans.
Är ytan under bordet hårdgjord?			
Är ytan jämn?			Som jämn menas att det inte finns gropar eller kanter med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är anslutning mot anslutande mark eller ramp jämn?			Som jämn menas att det inte finns kanter med mer än 2 centimeters höjdskillnad.
Är lutningen i någon ledd maximalt 2 %?			2 % motsvarar en lutning på 1,15 grader eller 2 cm höjdskillnad per meter.
Finns det räcken?			Räcke ska finnas på ställen där höga fall måste förhindras, till exempel om rastplatsen vätter mot en nedförsbacke.

Kan man röra sig över hela ytan utan att hindras av breda springor eller annat som ej kan passeras av rullstol?			Ett rullstolshjul fastnar lätt om det någonstans finns springor som är över 13 millimeter.
Kan eventuellt vedförråd nås med rullstol?			Tänk på att det måste gå att nå veden i vedförrådet även när man sitter i rullstol.
Kan eventuell grillplats nås med rullstol?			För att grillplats/eldstad ska kunna användas från rullstol måste den vara på cirka 50–75 cm höjd och möjlig att komma intill (hårdgjord, jämn och plan yta hela vägen).
Finns det plats (minst 1,3 meters bredd) för att köra runt, vända och ta sig fram säkert mellan bord, bänkar, eldstäder och andra anordningar?			För att garantera tillräckligt utrymme bör anordningarna vara fast placerade så att de inte kan flyttas runt av besökare på ett sådant sätt att de blockerar vägen.

Mer läsning

Rullstolsanpassade fiskeplatser är ofta byggda med bidrag från LONA, och den som vill ha inspiration från tidigare LONA-projekt kan leta i det nationella LONA-registret <https://lona.naturvardsverket.se/>. Där kan man också se hur mycket projekten kostat.

Ett exempel är den fiskeplats som byggts i Kristianstads vattenrike:

https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e51b830/1527520972077/folder_godaexempel_080116_fiskebrygga_KVattenrike.pdf

Många bra tips, skisser och saker att tänka på finns också i Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets vägledning *Tillgängliga natur- och kulturområden - En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utombusmiljöer*. I boken finns också bra tips för den som vill göra anordningar tillgängliga även för andra än rullstolsburna personer. Skriften finns att ladda ner gratis från webben: <http://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6562-1>

Andra bra vägledningar är:

Naturvårdsverkets skrift *Friluftsanordningar - en vägledning för planering och förvaltning*. Boken finns att ladda ner gratis från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/1200/91-620-1257-6/>

Naturvårdsverkets skrift *Att skylta skyddad natur - en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet*. Boken finns att ladda ner gratis från Naturvårdsverkets webbplats: <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/1200/91-620-1233-9/>